

- 1 Interview met Henkjan Honing,
- 4 Nieuws
- 5 IC Nieuws
- 6 Onderwijs
- 6 Onderzoek
- 7 Column OR
- 8 Boek in beeld
- 12 De glinsterende geest
- 14 P&O-nieuws
- 14 Promoties
- 14 SPUI25
- 15 Bijzondere Collecties
- 15 Allard Pierson Museum
- 15 Illustere School
- 16 The Making of the Humanities II

'Een proefschrift als een rijbewijs voor de wetenschap'

Interview met Henkjan Honing, sinds 1 september bijzonder hoogleraar Muziek-cognitie (Hendrik Mullerleerstoel, vanwege de Stichting Akademieerstoelen Geesteswetenschappen, KNAW)

We klappen bij concerten haast automatisch mee met de muziek, en worden wakker met een wijsje in ons hoofd. Wat zit daarachter? Hoe registreren onze hersens muziek? En wat was er eerder: taal of muziek? Een greep uit de fascinaties van Henkjan Honing (1959).

Honing studeerde Sonologie aan de Universiteit Utrecht en aan het Center for Computer Research in Music and Acoustics (CCRMA) van Stanford University (VS). De liefde voor muziek is hem met de paplepel ingegoten. 'Er werd vroeger thuis in muziek gepraat en geruzied.' Henkjan speelde vaak samen met zijn broers (zoals saxofonist Yuri Honing), componeerde en studeerde enige tijd piano. Zelf musiceren ziet Honing echter niet als harde eis voor het *bestuderen* van muziek. 'Je muzikale scholing kan zelfs tegen je werken; je kunt ook te veel doordenken in theoretische concepten die zo goed als geen rol spelen bij het luisteren. Wel heb je natuurlijk een echte passie voor muziek nodig.'

Honings passie voor computergegenereerde muziek groeide bij de opkomst van synthesizers. 'Het idee heerste dat je met computers alle denkbare muziek kon maken. Ik wou daar alles van weten en heb me helemaal op de computer gestort.' Honing verkocht zijn

instrumenten - een dramatisch gebaar in de ogen van zijn broers - en stapte over naar sonologie: een nieuwe studie met een kleine groep internationale studenten, vooral componisten. 'De studie was primair gericht op muziek maken met computers.'

Na zijn afstuderen maakte Honing een tijd geluidsinstallaties en conceptuele kunst, en was hij onderzoeker bij het Center for Knowledge Technology en het Music Department van de City University, Londen. Sinds 1992 is Honing verbonden aan het Institute for Logic, Language and Computation (ILLC) en de capaciteitsgroep Muziekwetenschap, tot 2007 als universitair docent en van 2007 tot 2010 als universitair hoofddocent. Verder was hij van 2007 tot 2009 vice-president van de European Society for the Cognitive Sciences of Music (ESCOM). Honing is o.a. redacteur van *Music Perception* en *Empirical Musicology Review*, voorzitter van 'Opera Noir' en bestuurslid van 'Jazz in Motion'.

Muzikale computers

In 1991 promoveerde Honing bij prof. dr. Eric Clarke aan de City University, Londen op een bundel artikelen. Honing raakte enkele jaren eerder op een workshop in Duitsland in gesprek met Clarke die de expressieve aspecten van muzikale uitvoeringen tracht te modelleren. Honing en diens collega Peter Desain (met wie hij twintig jaar samenwerkte) kregen een gedeelde promotieplaats en probeerden in hun onderzoek een computer de basale concepten van de muziekwaarneming uit te leggen. Honing promoveerde in drie jaar. ‘We hadden vooral de ambitie om die computer uit te leggen hoe het luisteren werkte. Dát telde voor ons. Het proefschrift was slechts een bundel papers; ik ben niet eens op de uitreiking geweest.’

Het onderzoek varieerde van representatievraagstukken (hoe representeer en formaliseer je tempo en timing) en perceptuele aspecten tot meer toegepast onderzoek. Zo ontwierp Honing een calculus, waarin de timing in een uitvoering op de computer kon worden geanalyseerd, nagebootst en gemanipuleerd. Zo’n calculus kon bijvoorbeeld helpen om de vraag te beantwoorden hoe het kan dat bij hetzelfde tempo het ene ritme gejaagd klinkt en het andere niet. ‘Die vragen hebben we onderzocht vanuit invalshoeken uit de informatica en wiskunde, via computermodellen en (psychologische) experimenten. Ook nu is mijn onderzoek nog steeds in belangrijke mate computationeel en empirisch.’ Honing koos na zijn promotie definitief voor de wetenschap. ‘Daarvoor *maakte* ik vooral muziek, maar toen ik eenmaal gepromoveerd was, had ik ineens mijn rijbewijs als wetenschapper op zak. Er was geen weg meer terug...’

Beatinductie

Na zijn promotie in Londen werkte Honing vijf jaar als KNAW-Akademieonderzoeker bij het ILLC aan de formalisatie van muziektheoretische begrippen. Het was wiskundig werk, waarbij hij de methode van *computationeel modelleren* verder ontwikkelde en verfijnde. Met die methode wordt een hypothese over een aspect van muziek nauw omschreven en gesystematiseerd, zodat deze kan worden geformaliseerd in algoritmes die dan in een wiskundig computermodel worden ingevoerd. Op basis van deze input voorspelt het model resultaten die vervolgens empirisch worden getoetst; de analyse van die resultaten kan leiden tot verwerping of aanscherping van de theorie, die weer in een nieuwe cyclus onderzocht wordt. Computationeel modelleren is in de cognitiewetenschappen een gebruikelijke

methode - en inmiddels ook in de muziekcognitie. ‘Mensen vragen me vaak hoe je muziek en het luisteren nu kunt onderzoeken. Zeker de waarneming van een luisteraar lijkt vaak subjectief, maar er zijn juist meer overeenkomsten in die waarneming dan verschillen. De vraag is: hoe breng je dat in kaart? Enkel literatuurstudie voldoet niet; experimentele methodes zijn eigenlijk bruikbaar.’

Op zoek naar de oorsprong van muziek

Honing hield zich steeds meer bezig met muziekcognitie; muziek bestaat immers niet op zichzelf, maar in wat de luisteraar waarneemt (eraan toevoegt, etc.). Om de luisteraar in beeld te krijgen, onderzochten Honing en zijn internationale collega’s het begrip beatinductie of maatgevoel: het horen van regelmaat in de muziek. Hiervoor maakten ze een mechanisch, maar zo ‘menselijk’ mogelijk schoentje en koppelden dat aan een computer, die vervolgens op de maat van de muziek bewoog. Dat eenvoudige mechanische

schoentje gaf een enorme impuls aan het onderzoek en aan het profiel van muziekcognitie als vakgebied.

Nog veel te ontdekken

Van 1997 tot 2003 verfijnde Honing in een team van zo’n tien onderzoekers het computationeel modelleren van muziekcognitie in Music Mind Machine (MMM), een door NWO gefinancierd PIONIER-project - een samenwerking tussen de FGw en het Nijmegen Institute for Cognition and Information (NICI). Enerzijds ging het hierbij om het modelleren van muzikale kennis (vanuit muziekwetenschap) en anderzijds om cognitief onderzoek (vanuit gedragswetenschappen). Honing zette vervolgens in om muziekcognitie op de wetenschappelijke agenda te krijgen en om de geesteswetenschappen te overtuigen van het nut van cognitieonderzoek. Dat wierp zijn vruchten af, al vindt hij zijn timing als pionier achteraf niet optimaal. ‘Je kunt ook te vroeg zijn, te ver vooruitlopen; opeens sta je midden in het veld, zie je niemand meer om je heen en kun je niet verder. Maar ik ben trots op wat er bereikt is. *Brain & Cognition* is nu bijvoorbeeld een universitair zwaartepunt, waaraan vier faculteiten (FGw, FNWI, FEB, FMG) meewerken, en waarin ook muziekcognitie

door de (taalkundige) bomen het (muzikale) bos niet meer. Ik zoek nog steeds naar wat muziek anders maakt dan taal. Zo heeft beatinductie in taal geen functie, terwijl het in muziek een fundamentele rol speelt: als je niet weet waar de tel zit, kun je niet samen muziek maken.' Taal en muziek hebben minder met elkaar te maken dan taalkundigen vaak denken: mensen met afasie zijn bijvoorbeeld niet automatisch ook amuzisch. Een ander argument is dat muziek niet zo eenvoudig als taal in letters of een alfabet te vangen is, zoals Honing in zijn oratie *De ongeletterde luisteraar* betoogde. 'Ik heb lang naar een muzikaal alfabet gezocht maar heb het niet kunnen vinden...'

'De luisteraar is ongeletterd'

Muziek en taal raken elkaar wél in de prosodie (intonatie, ritme, dynamiek), al benadrukte hij in zijn oratie dat dit vooral *muzikale* aspecten zijn. 'Deze muzikale gevoeligheid is al heel vroeg aanwezig bij baby's: ruim vóór zij hun eerste woordje spreken. De luisteraar is dan nog *ongeletterd*. Eigenlijk leent muziek dus niet van taal, zoals de Harvard-hoogleraar Steven Pinker ooit beweerde, maar juist omgekeerd. Recente experimenten in samenwerking met onderzoekers in Budapest laten zien dat jonge baby's al over beatinductie beschikken, maar chimpansees niet en sommige vogelsoorten waarschijnlijk weer wel. Ik zou graag met biologen de evolutionaire aspecten van muziek willen onderzoeken: waar komt muziek vandaan? Was de taal eerst, of juist de muziek? Het is een radicale gedachte...'

Nature of nurture?

Naast onderzoek naar de oorsprong van muziek wil Honing de methodologie in de cognitiewetenschappen aanscherpen, waarin hij samenwerkt met linguïsten en wetenschapsfilosofen. Een ander onderzoeksterrein is de *computational humanities*. Honing wil ict-gebruik in het geesteswetenschappelijk onderwijs en onderzoek bevorderen en onderzoeken hoe recente ict-ontwikkelingen nieuwe werkwijzen en onderzoeksvragen kunnen genereren. Empirisch onderzoek speelt hierin ook een rol. 'Empirie heeft in de humaniora nogal zijn ups en downs; het wordt hoog tijd om empirisch onderzoek weer serieus te gaan nemen.'

Honing geeft een college Wetenschapsfilosofie, een bachelorcollege Muziek en cognitie (bij Muziekwetenschap) over de uitvoering en perceptie van muziek en een college Muziek-cognitie in de research master Brain and Cognitive Sciences. In de toekomst zal hij, samen met o.a. Rens Bod, bijdragen aan colleges over *digital humanities*, zowel op bachelor- als masterniveau, en voor alle geesteswetenschappen.

Honing werkt samen met allerlei disciplines: alfa's, bèta's én gamma's. 'Soms merk je wel verschillen in denkwijze, maar die clash intrigeert me. Het is verfrissend om vanuit andere perspectieven te kijken.' Honing denkt niet dat alfa's muzikaler zouden zijn dan bèta's of omgekeerd. Dat muzikaliteit in de linker- of rechterhersenhelft gelokaliseerd zou zijn, klopt niet en de 'talenknobbel' is een fabeltje. 'Als iemand muziek luistert, worden allerlei hersengebieden geactiveerd; het is één grote activiteit.' Toch zijn sommigen geweldige muzikanten en bakken anderen er niets van. Zit dat in je genen, of is het adagium: oefening baart kunst? 'Mijn stelling is: iedereen is muzikaal, maar dan wel in het *luisteren*. Muziek *maken* is een ander verhaal. Het onderscheid tussen nature en nurture is een (onnodige) simplificatie: het is een interactie tussen beide. Sommige dingen zijn biologisch bepaald (zoals beatinductie), andere muzikale vaardigheden worden duidelijk beïnvloed door leren; je moet op heel jonge leeftijd het spelen ontwikkelen, anders raak je de potentie kwijt.'

Honing verschijnt regelmatig in de media met ontdekkingen uit zijn vakgebied, zoals met het boek *Iedereen is muzikaal*, dat in maart 2011 in het Engels verschijnt als *Musical Cognition*. 'Je moet het belang van wetenschappelijk onderzoek blijven uitleggen, zoals Robbert Dijkgraaf zo wervend doet in bijvoorbeeld *De Wereld Draait Door*. Geesteswetenschappen lopen hierin wat achter. Als hoogleraar verzorg je niet alleen onderwijs en onderzoek, maar moet je ook het imago en de betekenis van je vak uitdragen. Het is belangrijk om ook aan niet-academici te laten zien dat een vakgebied als het mijne wezenlijke dingen openbaart. Ik daag andere geesteswetenschappers uit om dat ook te doen, en te laten zien dat (geestes)wetenschap géén linkse hobby is.'

Wouter Bok

een plek heeft. Daarnaast is de instelling van mijn leerstoel natuurlijk ook een erkenning van het vak.'

De betekenis van muziek is volgens Honing nog niet voldoende onderkend. Muziek zien we veelal als een luxe, een onbelangrijk verschijnsel. 'Daar kan ik me echt kwaad om maken! Iedereen heeft iets met muziek, maar het belang ervan wordt weinig erkend. Onderzoek kan aantonen dat muziek allerlei belangrijke verbanden met ons geheugen en onze emoties heeft, en een unieke relatie met onze hersenen: het is te bijzonder dat je honderden liedjes kunt onthouden en dat muziek zulke sterke emoties kan opwekken. We snappen er alleen nog weinig van. Wat kan muziek ons vertellen over onze hersenen? Wat is het feitelijke belang van muziek? Werk aan de winkel dus!'

Aap, noot, beat?

Taalkundigen willen zich Honings vakgebied nog wel eens toe-eigenen. 'Een van de bekendste muziekcognitief georiënteerde theorieën is de *generative theory of tonal music* van musicoloog Fred Lerdahl en linguïst Ray Jackendoff; Noam Chomsky's generatieve grammatica inspireerde hen om muziek op dezelfde wijze te analyseren. Dat klonk destijds spannend, maar ik zag al snel

Nieuws

Facultaire nieuwjaarsreceptie: 13 januari

Alle medewerkers van de faculteit zijn van harte uitgenodigd voor de nieuwjaarsreceptie van de faculteit. De receptie vindt plaats op donderdag 13 januari 2011 van 16.30 tot 18.30 uur in het museumcafé van de Bijzondere Collecties.

Tijdens de receptie is er gelegenheid om de tentoonstelling *Wereldverbeteraars. 75 jaar IISG* te bezichtigen: een selectie van unieke topstukken uit de collectie van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. De enige bewaard gebleven handgeschreven pagina van het Communistisch Manifest van Marx, boeken van de Rote Armee Fraktion uit de Stammheim-gevangenis, actieaffiches uit de hele wereld en veel meer belangrijk historisch materiaal is hier voor het eerst te zien.

Het IISG verzorgt een rondleiding. Aanmelden daarvoor kan tot 10 januari via www.medewerker.uva.nl/fgw-nieuwjaarsreceptie

Donderdag 13 januari 2011, 16.30-18.30 uur, museumcafé Bijzondere Collecties, Oude Turfmarkt 129.

Eredoctoraat Ad van Liempt

De Universiteit van Amsterdam kent eredoctoraten toe aan prof. dr. Nadia Rosenthal, expert op het gebied van de regeneratieve geneeskunde, en journalist en documentairemaker Ad van Liempt. De eredoctoraten worden uitgereikt tijdens de viering van de Dies Natalis van de UvA op maandag 10 januari 2011.

De UvA kent Van Liempt het eredoctoraat toe voor zijn oorspronkelijke bijdragen aan het historisch onderzoek, de geschiedschrijving en de audiovisuele bronnenkritiek, zijn hoogstaande documentaires en zijn kritische reflectie op de journalistiek.

Ad van Liempt (1949) is journalist, publicist en programmamaker. Hij bekleedde verschillende posities bij de NOS/NPS. Zijn laatste functie - tot januari 2010 - was die van hoofdredacteur geschiedenis, waarmee hij eindverantwoordelijk was voor alle geschiedenisprogramma's van de NPS. Met een groot aantal oorspronkelijke publicaties en documentaires heeft Van Liempt een directe bijdrage geleverd aan het historisch onderzoek en de geschiedschrijving in Nederland, in het bijzonder op het terrein van de Tweede Wereldoorlog. Met zijn televisiewerk droeg hij bij aan het overbruggen van de traditionele kloof tussen universiteit en journalistiek, te beginnen in

zijn historische werk. Van Liempt heeft ook een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de serieuze kritische journalistiek in Nederland (NOS Laet/NOVA) en de reflectie daarop, onder meer in de vorm van mediahistorische publicaties.

Erepromotor is prof. dr. Frank van Vree, hoogleraar Journalistiek en cultuur.

Ter gelegenheid van de toekenning van het eredoctoraat vindt voorafgaand aan de uitreiking hiervan op maandag 10 januari 2011 een symposium plaats, met bijdragen van Huub Wijffjes, Chris Vos en Hans Blom. Meer informatie www.mediastudies.nl. Aula van de Universiteit van Amsterdam, Singel 425, Dies natalis: 10 januari 2011.

Verkiezing UvA Docent van het Jaar 2010

De ASVA, de CSR en Bureau Communicatie van de UvA organiseren de UvA Docent van het Jaarprijs 2010. Er zijn twee belangrijke uitgangspunten: de UvA Docent van het Jaar wordt door studenten gekozen, en de UvA Docent van het Jaar is niet de populairste, maar de beste docent van 2010.

In de eerste fase van de verkiezing nomineren studenten hun favoriete docent op basis van acht criteria: kennisoverdracht, combinatie onderzoek en onderwijs, passie, feedback, stimuleren eigen verantwoordelijkheid, begeleiding, representatieve examinering, inspirerende werkvormen.

In de tweede fase wordt een longlist samengesteld. De studieverenigingen krijgen de resultaten van de nominatie door studenten. Aan de hand daarvan dragen ze een docent voor.

In de derde fase wordt een shortlist opgesteld door de jury, die bestaat uit één student van elke faculteit. Ze beoordelen de voordrachten van de studieverenigingen aan de hand van zes aandachtspunten. De jury interviewt de docenten op de shortlist om meer over hen te weten te komen.

In de vierde fase vindt er een voordrachtsavond plaats in het Comedy theater (medio december). Studieverenigingen promoten de docenten op de shortlist op serieuze, ludieke, muzikale en theatrale manier.

In de vijfde fase selecteert de jury de winnaar, aan de hand van de voordracht, het interview en de voordrachtsavond. Tot slot wordt op de Dies Natalis van de UvA de Docent van het Jaar 2010 bekendgemaakt. De overige genomineerden krijgen ook een speciale prijs.

www.docentvanhetjaar.uva.nl

Werkgroep Erfgoed: rapport en reactie

De Decaan van de Faculteit der Geesteswetenschappen heeft op 14 januari 2010 een werkgroep Erfgoed ingesteld met de opdracht te onderzoeken hoe het potentieel van de UvA op het gebied van Cultureel Erfgoed beter kan worden benut. De werkgroep bestond uit de hoogleraren Jan Willem Henten (voorzitter), Lia van Gemert, Frans Grijzenhout en Theo Thomassen (rapporteur). De werkgroep kreeg de opdracht een plan op te stellen voor onderwijs, aan onderwijs gekoppeld onderzoek en externe samenwerking op het erfgoedgebied.

In de rapportage van de werkgroep worden de sterke en zwakke punten van het erfgoedonderwijs en de kansen en bedreigingen ervan besproken. Het erfgoedveld en de erfgoedopleidingen aan de FGw worden in kaart gebracht, evenals de overlap en lacunes in het huidige aanbod. De koppeling tussen het erfgoedonderzoek en -onderwijs en de samenwerking met partners wordt tevens besproken. De werkgroep presenteert tot slot een reeks conclusies en aanbevelingen.

In haar reactie op de rapportage onderschrijft het DB een groot aantal van de aanbevelingen, zoals de gemeenschappelijke positionering van onderzoek, de noodzaak tot meer cohesie tussen de verschillende opleidingen en de aansluiting bij het actuele werkveld, en het verder uitbouwen van de samenwerking met de VU, de Reinwardt Academie en de Hogeschool van Amsterdam.

Het DB stelt aan de departementsbesturen voor om werkgroepen in te richten in vier clusters. Het voorstel voor een brede minor erfgoed, stagecoördinatie en een scriptieseminar vragen om verdere uitwerking door de betrokken departementen, evenals de herstructurering van het masteraanbod door een blok erfgoed voor de verschillende opleidingen gezamenlijk en aanvullende mogelijkheden. De verdere uitwerking vindt plaats in goed overleg met de College of Humanities en de Graduate School for Humanities.

Vidi-subsidie voor Van Eikema

Hommes

Margriet van Eikema Hommes kreeg een vidi-subsidie toegekend voor haar onderzoek 'From isolation to coherence: an integrated technical, visual and historical

study of 17th and 18th century Dutch painting ensembles'. Het onderzoek draagt bij aan de verbetering van de conservering, waardering en presentatie van 17^e- en 18^e-eeuwse schilderijen-ensembles in Nederlandse interieurs. Het project kenmerkt zich door een interdisciplinaire benadering en methodologie waarbij kunsttechnologisch, kleurhistorisch en (kunst)historisch onderzoek wordt gecombineerd. Inzicht in de oorspronkelijke verschijning, visuele samenhang, en sociaal-culturele context van de ensembles zal de waarde en waardering ervan vergroten. Kennis over het productieproces en de bewaar- en behandelingsgeschiedenis draagt bij aan het behoud door een betere conservering. Het delen van deze kennis met het erfgoedwerkveld buiten de universiteit zal bijdragen aan een meer verantwoorde besluitvorming bij restauraties en meer contextuele presentaties.

Eerder verwerfde Van Eikema Hommes een veni-subsidie voor haar onderzoek 'Visual concepts and pictorial solutions'. Haar vidi-onderzoek wordt ook uitgevoerd binnen de FGw.

Vidi-subsidie voor Dutilh Novaes

Catarina Dutilh Novaes kreeg een vidi-subsidie toegekend voor haar onderzoek 'The roots of deduction - Integrating philosophy, psychology and history'. Deductie

wordt algemeen gezien als een belangrijke maar raadselachtige vorm van redeneren. In een deductieve redenering volgt de conclusie noodzakelijk uit de premissen, zonder de interferentie van externe informatie. Wat gebeurt er precies is als iemand concludeert dat Fido een zoogdier is en alleen maar kan zijn, enkel op basis van de informatie dat Fido een hond is en dat honden zoogdieren zijn? Wat doen we als we deductief redeneren? In dit onderzoek bekijkt Dutilh Novaes de filosofische, psychologische en historische aspecten van deductie in hun samenhang.

Veni-subsidies voor Van Gelder en Schulz

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) heeft negentien jonge, recent gepromoveerde wetenschappers een Veni-subsidie toegekend voor onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en het Academisch Medisch Centrum (AMC-UvA). Elke onderzoeker krijgt 250.000 euro, waarmee hij of zij drie jaar onderzoek kan doen. In totaal ontvangen 161 onderzoekers in deze ronde een Veni-subsidie. In totaal dienden dit jaar 982 onderzoekers een onderzoeksvoorstel in bij NWO. De 161 winnaars zijn geselecteerd vanwege hun opvallend en origineel talent voor het doen van wetenschappelijk onderzoek.

Dr. Maartje van Gelder (Geschiedenis) kreeg een Veni-subsidie toegekend voor haar onderzoek 'Achter de schermen van de vroegmoderne diplomatie'. Diplomatie speelde zich ook in de vroegmoderne tijd deels achter de schermen af. Wat was het belang van deze informele, vaak geheime, dimensie? Van Gelder gebruikt in dit onderzoek onder andere rapporten van de Venetiaanse inlichtingendienst om hier antwoord op te geven.

Dr. Katrin Schulz (Wijsbegeerte) kreeg een Veni-subsidie toegekend voor het onderzoek 'Hoe begrijpen wij conditionele zinnen?'. Conditionele zinnen spelen een belangrijke rol in wetenschap en ons dagelijks leven. Maar hoe komen wij bij de betekenis van zo'n zin? In dit project onderzoekt Schulz hoe de betekenis van deze zinnen afhangt van de woorden waaruit de zin is opgebouwd. Het onderzoek zal worden uitgevoerd bij het ILLC.

IC Nieuws

Printen met groepscode

In de week van 8 november 2010 zijn de multifunctionals (printers) van de FGw zo ingericht dat medewerkers niet meer hoeven in te loggen met hun UvAnetID. In plaats van dit tijdrovende inloggen, is er voor gekozen om per afdeling een gemeenschappelijke, eenvoudige code toe te wijzen die medewerkers ontvangen van hun hoofd bedrijfsvoering. Om gebruik te maken van deze code moet de printer opnieuw worden toegevoegd aan de computer. Het project is een tegemoetkoming aan de wens van medewerkers, die het inloggen met UvAnetID als omslachtig ervaren.

Het project bleek complexer dan verwacht en nog niet overal is het project succesvol afgerond. Met de printerleverancier wordt gezocht naar snelle en goede oplossingen voor problemen.

Naar UvAmail 2010: mail tijdelijk niet bereikbaar

Van vrijdagavond 7 januari om 18.30 uur tot maandagmorgen 10 januari 07.30 uur wordt UvAmail 2003 omgezet naar UvAmail 2010 bij de FGw. Indien nodig worden de werkzaamheden verder voortgezet buiten kantooruren in de week erna.

- Tijdens de omzetting is de mail ongeveer een half uur niet bereikbaar. Berichten waar op dat moment aan wordt gewerkt, gaan verloren.
- De mail van Mac-gebruikers wordt separaat gemigreerd.
- Mobiele telefoons en ander pda's moeten na de migratie opnieuw worden geïnstalleerd.
- Outlook op een UvAwerkplek verandert niet, de veranderingen zijn wel zichtbaar via de webmail.

Meer achtergrondinformatie en handleidingen zijn te vinden op het serviceplein voor medewerkers: www.medewerker.uva.nl/uvamail-2010.

Voor vragen en ondersteuning: uvamail2010-ic@uva.nl.

Onderwijs

Facultaire implementatie SIS-UvA: voortgang

De Universiteit van Amsterdam werkt al enige jaren binnen het SIS-UvA-project aan de vervanging van alle huidige inschrijf- en volgsystemen voor studenten door de realisatie van één groot studenteninformatiesysteem, Campus Solutions. Dit nieuwe systeem verwerkt en administreert alle informatie over studenten en onderwijsaanbod, waardoor het beheer en de ontsluiting van gegevens kan verbeteren, evenals de mogelijkheden voor effectief onderwijsbeleid.

SIS-UvA wordt in twee fases ingevoerd: SIS Inschrijf en SIS Volg. SIS Inschrijf is april 2010 in gebruik genomen door de Centrale Studentenadministratie. SIS Volg wordt in 2011 facultair ingevoerd: eerst voor het reguliere onderwijs (Volg 1) en later voor alle niet-reguliere doelgroepen, zoals contractstudenten (Volg 2).

De invoering van SIS Volg is een groot-schalige operatie en raakt (uiteindelijk) alle medewerkers die betrokken zijn bij het onderwijs: docenten én ondersteunend personeel. Zelfs studenten zullen direct met het nieuwe systeem in aanraking komen, o.a. door actieve studieplanning in CS.

Mei 2011 gaat Volg 1 live en de voorbereiding daarvan zal veel inspanningen vragen van onderwijsondersteunend personeel, met name voor de invoering van gegevens. Bestaande vakken en behaalde resultaten moeten vanuit het huidige systeem ISIS worden overgezet naar Campus Solutions.

De facultaire implementatie staat onder leiding van een taakgroep, bestaande uit: Bé Bernini (hoofd OenC), Eric van der Steen (lokaal projectleider FGw), Ingrid Engelbrecht (SOO, ISIS/CS-administratie), Noor Kegel (SOO, inrichting, conversie en programmering), Jelle Wever en Chris Hermsen (lokaal functioneel beheerder CS).

Wat is de stand van zaken bij de FGw?

- In september en oktober zijn de zogeheten key users (medewerkers onderwijsadministraties en SOO's) getraind op de invoering in CS van alle programma's uit de bachelor-masterstructuur (van 2003 tot en met het huidige studiejaar).
- De lokaal functioneel beheerders hebben extra trainingen gekregen om de technische ondersteuning van de key users structureel te kunnen garanderen.
- De vakkenconversie is uitgevoerd: ongeveer 3650 vakken die werden aangeboden vanaf de invoering van de bachelor-masterstructuur zijn inmiddels geconverteerd.

De volgende stappen voor de facultaire implementatie zijn:

- Koppeling van alle individuele vakken van 2010-2011 aan de specifieke studieprogramma's. Deze ingrijpende administratieve operatie zal worden uitgevoerd door de key users, waar nodig ondersteund door de lokaal functioneel beheerders. De inrichting moet zijn afgerond per 1 januari 2011.
- Na vaststelling van nieuwe vakken voor het studiejaar 2011-2012 (uiterlijk februari 2011) zullen ook deze vakken worden ingevoerd in CS.

Onderzoek

Landelijke afspraken Onderzoekscholen

Het decanenoverleg Geesteswetenschappen DLG heeft met LOGOS (het overlegorgaan van de landelijke onderzoekscholen) afspraken gemaakt over financiering en onderbrenging van de landelijke onderzoekscholen. De FGw is penvoerder van vier onderzoekscholen: Huizinga (Cultuurgeschiedenis), NICA (Cultural Analysis), OSL (Literatuurwetenschap) en MEDIA.

De afspraken van DLG zijn vastgelegd in de notitie over de onderzoekscholen die door het DLG als zodanig zijn erkend: 'Landelijke onderzoekscholen binnen de geesteswetenschappen. Een gezamenlijke notitie van DLG en LOGOS'.

Per september 2010 erkent het DLG elf onderzoekscholen. Alle scholen zullen aanbod gaan verzorgen zowel voor promovendi als voor studenten van onderzoeksmasters, onder auspiciën van de lokale graduate schools. Hiervoor zal een nieuwe financieringsstructuur gelden, die, net als de ondersteuning van de penvoerderschappen, in deze periode nader wordt uitgewerkt. Het onderwijsprogramma 'nieuwe stijl' zal in het academisch jaar 2011/2012 voor het eerst worden gegeven.

De elf erkende onderzoekscholen (met de penvoerende faculteit):

- ARCHON (Archeologie), UL, fac. Archeologie,
- HUIZINGA (Cultuurgeschiedenis), UvA, FGw
- LOT (Taalwetenschap), UU, FGw
- NICA (Cultural Analysis), UvA, FGw
- NOV (Gender Studies), UU, FGw
- OIKOS (Klassieke Oudheid), RU, FdL
- OSK (Kunstgeschiedenis), RU, FdL (onder voorbehoud)
- OSL (Literatuurwetenschap), UvA, FGw
- MEDIEVISTIEK, RUG, FdL
- POSTHUMUS (Economische en sociale geschiedenis), UL, FGw
- OZSE (Ethiek), UU, fac. geesteswetenschappen

In oprichting zijn de volgende scholen, die naar verwachting binnen afzienbare tijd door het DLG erkend zullen kunnen worden:

- POLITIEKE GESCHIEDENIS, ING
- MEDIA, UvA, FGw

Twee door DLG erkende onderzoekscholen blijven voorlopig buiten de afspraken over de basisfinanciering.

- NOSTER (Godsdienstwetenschappen) heeft afspraken voor de komende jaren en en hierover zal later een nieuwe afspraak

moeten worden gemaakt (penvoerder: UU, FGW).

■ NISIS (Islam Studies) behoeft de komende zes jaar geen financiering vanuit de faculteiten, omdat OCW deze voor zijn rekening neemt (penvoerder: UL, FGW). Het geesteswetenschappelijk en sociaal-wetenschappelijk onderzoek binnen WTMC (Wetenschap, technologie en moderne cultuur, penvoerder: UM) vindt voornamelijk in sociaal-wetenschappelijke en natuurwetenschappelijke faculteiten plaats. Om die reden blijft WTMC buiten de afspraken, hoewel het een interdisciplinaire onderzoekschool is die in het accreditatieproces onder de geesteswetenschappen valt.

Meer informatie en de notitie met de afspraken tussen DLG en Logos: www.hum.uva.nl/onderzoek.

Bijeenkomst NWO Geesteswetenschappen en wp FGW

Op 18 januari 2011 zal een delegatie van NWO Geesteswetenschappen (bestuursleden, beleidsmedewerkers) een bezoek brengen aan onze faculteit.

Het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen hecht er belang aan te horen wat onderzoekers in de geesteswetenschappen leeft, welke vragen zij hebben over NWO, aan welke informatie zij behoefte hebben en om te vernemen welke kanttekeningen bij en suggesties voor verbetering van de werkwijze van NWO zij hebben.

Voor al het wetenschappelijk personeel van de FGW, dinsdag 18 januari 2011, 13.30-17.00 uur, P.C. Hoofthuis, zaal 1.04, aanmelden graag zsm via onderzoek-fgw@uva.nl

Column OR

Instream, doorstroom, uitstroom...

Instream, doorstroom, uitstroom, de schoolslag van Human Resource Management. Bij ons aan de faculteit heet de afdeling die zich daarmee bezighoudt nog P&O, maar men wil wel die kant op. Men wil wel, maar de meeste ideeën bevinden zich nog in de fase van de goede voornemens. In een op ons verzoek door P&O geschreven notitie omschrijven ze het HRM-beleid van de faculteit zelf als ‘een dynamisch conglomeraat van plannen’. Mooier kunnen wij het niet zeggen. Eind mei hadden we een overlegvergadering over het HRM-beleid. Met de decaan, de directeur bedrijfsvoering en vertegenwoordigers van P&O brainstormden we toen aan de hand van stellingen als: ‘Geen voorselectie door afdelingsvoorzitters van NGO aanvragen’; ‘25% van de gelden voor NGO naar ZGO (Zittend Generatie Offensief)’; ‘De grens tussen obp en wp moet opener’; ‘Voor onvrijwillig in deeltijd werkende medewerkers dienen de mogelijkheden tot uitbreiding van hun aanstelling grondig onderzocht en optimaal benut te worden’; ‘Goed functionerende medewerkers met een tijdelijke aanstelling verdienen voorrang bij het vrijkomen van vaste plaatsen’; ‘Elk personeelslid verdient een eigen persoonsgebonden scholingsbudget’ en ‘Het emeritibeleid mag zich niet beperken tot de categorie van hoogleraren’.

Helemaal eens waren we het over de eerste stelling: ‘P&O moet actiever en zichtbaarder worden.’ Eerste door P&O gezette stap was 1 september met de al genoemde ‘notitie over HRM-beleid’. De hierin geformuleerde ‘mogelijkheden voor verbetering’ bieden aanknopingspunten. Meer promotiefaciliteiten voor docenten bijvoorbeeld, en pluriformere academische loopbanen. Februari staat het HRM-beleid op de agenda voor de Gemeenschappelijke Vergadering (faculteitsbestuur, afdelingsvoorzitters, hoofden onderwijs, OR en FSR). Kort daarvoor organiseert de ondernemingsraad een hoorzitting voor alle medewerkers: 27 januari in het Universiteitstheater. Idealiter in samenwerking met P&O.

Van de kant van P&O rekenen we in ieder geval op de noodzakelijke facts & figures. Hoeveel medewerkers zitten tegen hun zin op een tijdelijk en/of parttimecontract? Wat is de verdeling daarvan over de categorieën geslacht, leeftijd en functie? Hoe groot is de te verwachten in- en uitstroom van medewerkers de komende jaren? Waar gaan tekorten ontstaan en waar overtoolligheid? Het nieuwe

universitaire Instellingsplan ligt er dan ook. In de nu al circulerende conceptversie hiervan is HRM bepaald niet de meest opwekkende paragraaf. Het instituut van tijdelijke aanstellingen wordt vast. Doelstelling is ‘een flexschil van tenminste 25%’, personeel zonder vaste aanstelling, maar als het op ‘employability’ aankomt hebben alle medewerkers levenslang.

De kwestie van *parttime*-aanstellingen wordt niet eens aangevoerd. Aan onze faculteit een verborgen *big issue* dat in het ‘dynamische conglomeraat van plannen’ van onze afdeling P&O eveneens ontbreekt. Afgaande op onze werkdrakenquête van twee jaar terug lijkt het aantal *parttime*-aanstellingen van *fulltime* werkende medewerkers onrustbarend hoog. Promovendi zitten standaard op een 80%-aanstelling. Instream dunne stroom. In de hoop dat dat de doorstroom en de uitstroom bevordert? Voor een bedrijf als de universiteit, waar medewerkers op een met topsport vergelijkbare wijze het kapitaal van de onderneming zijn, misschien toch niet zo’n vruchtbaar uitgangspunt.

Debat HRM-beleid

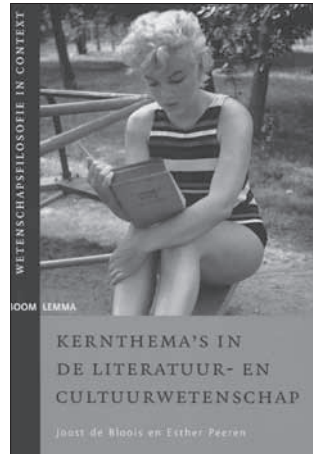
De OR organiseert in januari een facultair debat over het HRM-beleid voor alle medewerkers. Alle details over deze bijeenkomst ontvangt u te zijner tijd. Houd alvast een plaatsje open in uw agenda: Universiteitstheater (Nieuwe Doelenstraat 16), 27 januari om 15:00 uur.

b o e k i n b e e l d i n b o e k i n b e e l d

De publicaties in deze rubriek zijn de afgelopen periode toegestuurd aan de redactie van de Nieuwsbrief. Toegezonden boeken worden bewaard tot de eerstvolgende facultaire Boekenborrel, waar de boeken worden tentoongesteld. Boekenborrels vinden enkele malen per jaar plaats ter ere van de auteurs. Na de Boekenborrel worden de daar getoonde publicaties geretourneerd aan de eigenaars.

Recentelijk verschenen publicaties van de hand van wetenschappers of studenten van de faculteit kunnen worden opgestuurd t.a.v. de redactie van de Nieuwsbrief, Spuistraat 210 (kamer 1.24), 1012 VT Amsterdam.

Een beschrijving van een ingezonden boek, waarin in maximaal 100 woorden voor niet-vakgenoten wordt aangegeven waar het boek over gaat, en wat het belang of het bijzondere van het boek is, kan worden gestuurd aan: nieuws-fgw@uva.nl. In aanmerking voor deze rubriek komen boeken die via een officieel erkende uitgeverij zijn verschenen. Ook dissertaties van medewerkers van de faculteit die langs officiële kanalen in boekvorm zijn verschenen, kunnen worden ingezonden. Syllabi komen niet in aanmerking.

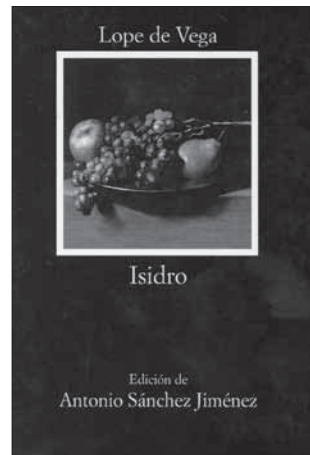

Kernthema's in de literatuur- en cultuurwetenschap

Joost de Bloois & Esther Peeren
Uitgeverij Boom/Lemma:
Den Haag, 2010

Kernthema's in de literatuur- en cultuurwetenschap is een handboek voor studenten dat laat zien hoe de hedendaagse literatuurstudie zich heeft ontwikkeld als een interdisciplinaire praktijk in het brede veld van de cultuurstudie. Het boek plaatst de literatuur- en cultuurwetenschap nadrukkelijk als onderdeel van de *mens- of geesteswetenschappen*. Er wordt ingegaan op de uitwisseling van methoden en concepten met de filosofie en de geschiedenis, maar ook op de positionering ten opzichte van de natuurwetenschappen. Verder wordt de centrale rol belicht die de literatuur- en cultuurwetenschap speelt bij de bestudering van nieuwe maatschappelijke vraagstukken die expliciet vragen om een interdisciplinaire benadering, zoals globalisering en posthumanisme.

Joost de Bloois en Esther Peeren zijn beiden universitair docent Literatuurwetenschap.

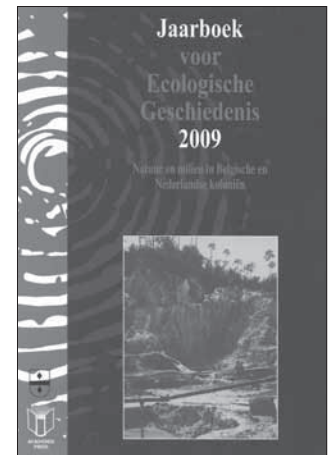

Lope de Vega, Isidro: Poema castellano

Antonio Sánchez Jiménez (editie)
Ediciones Catédra: Madrid, 2010

De *Isidro* (1599) was het tweede boek van Lope de Vega en een van de belangrijkste boeken in zijn loopbaan. Deze hagiografie van de beschermheilige van Madrid (San Isidro) was de sleutel tot Lope's constructie van een nieuw publiek beeld dat aan zijn geboortestad verbonden was. Lope kwalificeerde de *Isidro* als een eenvoudig en populair gedicht en dat droeg bij aan het succes ervan. Niettemin valt de tekst juist op door zijn eruditie, die in deze eerste kritische editie van de *Isidro* wordt bestudeerd en gecontextualiseerd.

Antonio Sánchez Jiménez is universitair docent Spaanse letterkunde.

Natuur en milieu in Belgische en Nederlandse koloniën.

Jaarboek voor Ecologische Geschiedenis 2009
Marjolein 't Hart en
Henk van Zon (red.)
Gent Academia Press: Gent, 2010

In dit themanummer wordt de invloed van België en Nederland op het milieu in hun koloniën in Afrika, Amerika en Azië beschreven. Er komen verschillende thema's aan de orde: van de winning van ertsen tot de uitputting van landbouwgronden, van de beelden die onze voorouders zich vormden van de gebieden overzee tot de vorming van collecties van exotische naturalia. De invloed was trouwens niet altijd negatief; zo werd in Indonesië al onder Daendels een vorm van Staatsbosbeheer ingesteld. Het boek sluit aan bij internationale discussies over de betekenis van de koloniën voor landen in Europa (en omgekeerd).

Marjolein 't Hart is universitair hoofddocent Geschiedenis.

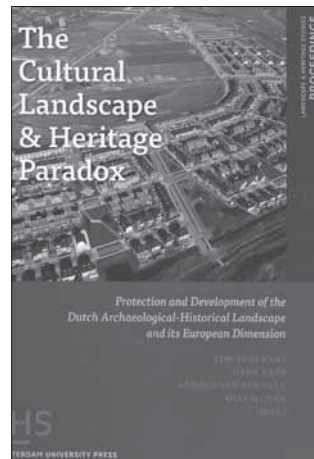
b o e k i n b e e l d i n b o e k i n b e e l d

Kostas Montis, *Gesloten deuren*. Een antwoord op Bitter Lemons van Lawrence Durrell
Vertaling en nawoord
Hero Hokwerda
TA GRAMMATA: Groningen,
2010.

Kostas Montis (1914-2004) geeft in de novelle *Gesloten deuren* een bijna poëtische casestudy-van-binnenuit van een nationale vrijheidsstrijd: die van Cyprus tegen de Engelsen van 1955-59. Buiten de Griekse wereld vooral bekend uit het 'eilandboek' *Bitter Lemons*, van de bekende romanschrijver Lawrence Durrell: wel erg Brits en kolonialistisch. Voor dichter/diplomaat Seferis was het sindsdien gedaan met zijn vriendschap met Durrell. Een andere reactie was deze novelle van Montis: de eenzijdigheid van Durrell wordt door Montis beantwoord met een felle, minstens zo eenzijdige 'tegen-monoloog', waarin de eigen goede zaak voorop staat. In een uitvoerig nawoord plaatst de vertaler deze novelle in de Cypriotische en Griekse reactie op Durrells boek.

Hero Hokwerda is universitair docent Nieuwgrieks en Byzantinologie.

The Cultural Landscape & Heritage Paradox: Protection and Development of the Dutch Archaeological-historical Landscape and its European Dimension
Tom Bloemers, Henk Kars,
Arnold van der Valk &
Mies Wijnen (red.)
Amsterdam University Press:
Amsterdam, 2010

Erfgoed en landschap staan in Nederland en Europa volop in de belangstelling. De grootste uitdaging vormen de vaak onzichtbare archeologisch-historische landschappen. Het gaat erom deze op tijd te herkennen teneinde ze te kunnen inpassen in de ruimtelijke ontwikkeling en hun betekenis voor de samenleving duidelijk te maken. Dit heeft evenveel te maken met het management van veranderingen als met behoud en verbeelding van het verleden. Dit boek presenteert de concepten 'biografie van het landschap' en 'denken en doen' voor de integratie van onderzoek, beleid en toepassing en onderwijs deze met 'best practices' op nationaal en Europees niveau.

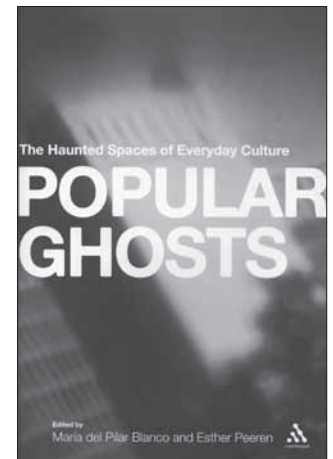
Tom Bloemers is emeritus hoogleraar Archeologische monumentenzorg, landschap en erfgoed.

The Making of the Humanities, vol. 1: Early Modern Europe
Rens Bod, Jaap Maat &
Thijs Weststeijn (red.)
Amsterdam University Press:
Amsterdam, 2010

Dit boek vormt een eerste aanzet tot een vergelijkende geschiedenis van de geesteswetenschappen. Het bevat bijdragen over de geschiedenis van een groot aantal disciplines en besteedt bijzondere aandacht aan hun onderlinge raakvlakken en wisselwerking met de natuurwetenschappen. De artikelen komen voort uit de conferentie 'The Making of the Humanities' (oktober 2008) en focussen op case studies uit de vroegmoderne periode (1400-1800). Ze vormen bovendien een interessante verzameling methodologische visies. Een tweede conferentie over de periode 1600-1900 is zojuist achter de rug (oktober 2010).

Rens Bod is hoogleraar cognitiewetenschappen aan de University of St Andrews en uhd Language and Computation aan de UvA. Jaap Maat is onderzoeker bij Logic and Language. Thijs Weststeijn is universitair docent Kunstgeschiedenis van de nieuwere tijd.

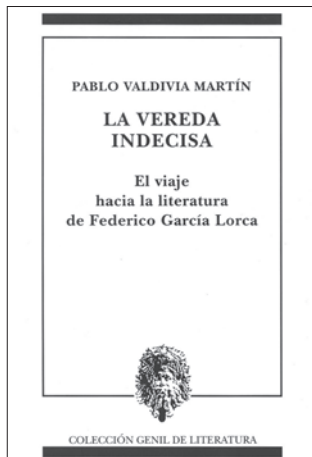

Popular Ghosts: The Haunted Spaces of Everyday Culture
María del Pilar Blanco &
Esther Peeren (red.)
Continuum: Londen/New York,
2010

Spoken zijn al eeuwenlang fascinerende verschijningen in de literatuur en populaire cultuur. Tegenwoordig is het spectrale echter ook een belangrijk concept in onderzoek op het gebied van ethiek, economie, geschiedenis en politiek. De multidisciplinaire bundel *Populair Ghosts* onderzoekt de functie van het spook in verschillende tijdperken, culturele contexten, media en theoretische perspectieven. Door beschouwingen van onder meer Thomas Hardy, Samuel Beckett, de spectrale nawerking van 9/11, de populariteit van de gevangenis als spookhuis, en de alomtegenwoordigheid van spoken in hedendaagse televisieprogramma's, laat de bundel zien hoe spectraliteit niet langer uitsluitend verwijst naar het bovennatuurlijke, maar eveneens een dominante rol speelt bij het betekenis geven aan onze dagelijkse werkelijkheid.

Esther Peeren is universitair docent Literatuurwetenschap.

b o e k i n b e e l d i n b o e k i n b e e l d

La vereda indecisa: El viaje hacia la literatura de Federico García Lorca

Pablo Valdivia Martín
Diputación de Granada:
Granada, 2009

Het literaire discours van Federico García Lorca was geworteld in de vruchtbare dialoog die zijn werken onderhielden met de literaire traditie en een gevarieerd spectrum aan lezingen die gevonden kunnen worden in de marginalia van zijn privébibliotheek. *La vereda indecisa* is een complete comparatieve studie van Lorca's eerste boek, *Impresiones y paisajes* (1918), en de cultuur van zowel de late negentiende eeuw als de vroege twintigste eeuw en analyseert het leerproces van de jonge auteur.

Pablo Valdivia Martín is universitair docent Spaanse letterkunde.

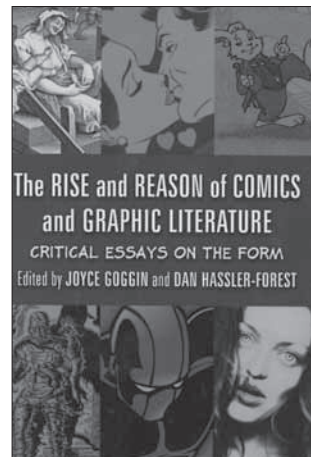

Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs

Bart Bossers, Folkert Kuiken & Anne Vermeer (red.)
Uitgeverij Coutinho:
Bussum, 2010

De regelingen voor inburgering veranderen en onderzoek naar tweedetaalverwerving levert voortdurend nieuwe inzichten op. Het *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs* geeft een actueel overzicht van het vakgebied. In elf hoofdstukken worden de context en de didactiek van het NT2-onderwijs behandeld. Het boek is geschreven voor (aankomende) NT2-docenten in de volwasseneneducatie, op roc's en in het voortgezet onderwijs. Bij het boek is een website met aanvullende informatie beschikbaar.

Folkert Kuiken is bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal vanwege de gemeente Amsterdam.

The Rise and Reason of Comics and Graphic Literature: Critical Essays on the Form.

Joyce Goggin & Dan Hassler-Forest (red.)
McFarland & Co.: Jefferson
(North Carolina), 2010

In de laatste twintig jaar nam het stripboek een enorme vlucht. Waar strips ooit werden gezien als kinderlijk vermaak en zelfs verderfelijk amusement, worden graphic novels tegenwoordig steeds meer gezien als artistiek product en in het verlengde daarvan beoordeeld op artistieke en literaire kwaliteit. De waardering ervan is enorm gestegen. De veranderde positie in het discours rechtvaardigt een overzicht van de actuele bestudering van strips. Deze bundel biedt een hoogwaardige verzameling inzichten over vorm en inhoud van strips en grafische literatuur, naast een overzicht van het medium op dit moment.

Joyce Goggin en Dan Hassler-Forest zijn respectievelijk universitair hoofddocent en docent Engelse letterkunde.

Communicative proficiency and linguistic development.

Intersections between SLA and language testing research

Inge Bartning, Maisa Martin & Ineke Vedder (red.)
European Second Language Association:
2010.

De communicatieve en linguïstische niveauschalen van het *Europees Referentiekader* zijn voor taaldocenten, leergangontwikkelaars en toetsdeskundigen in heel Europa het belangrijkste instrument geworden voor de beschrijving van de vaardigheden in een tweede taal. Over de relatie tussen de communicatieve dimensie van het CEFR enerzijds en de syntactische en lexicale ontwikkelingsstadia die tweede-taalleerders doorlopen anderzijds, is echter weinig bekend. De bundel, als resultaat van de interdisciplinaire samenwerking tussen een aantal Europese onderzoekers, beoogt in deze leemte te voorzien. Het boek bevat een verzameling empirische studies naar de verwerving door volwassenen, adolescenten en kinderen, van het Nederlands, Engels, Frans, Italiaans, Noors en Spaans.

Ineke Vedder is ud Tweede-taalverwerving (Italiaans).

b o e k i n b e e l d i n b o e k i n b e e l d

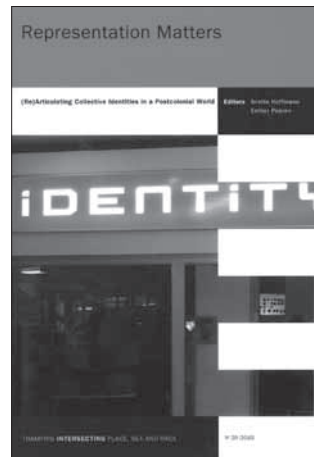

**De vergeten wetenschappen:
een geschiedenis van de
humaniora**

Rens Bod
Bert Bakker: Amsterdam, 2010

Dit boek biedt de eerste overkoepelende geschiedenis van de geesteswetenschappen. De auteur laat zien hoe vanaf de Oudheid alfawetenschappers uit India, China, Afrika en Europa zijn omgesprongen met hun materiaal en welke patronen zij hebben gevonden. Hun bevindingen hebben de maatschappij ingrijpend veranderd: de ontdekking van een grammatica voor het Sanskriet leidde tot de eerste programmeertalen, de zeventiende-eeuwse ontdekking dat er farao's leefden vóór de Schepping mondde uit in de Verlichting, terwijl de ontdekking dat talen aan elkaar verwant zijn de genetica inluide. Kortom, als er één patroon naar boven komt, is het dat alfawetenschappers geschiedenis maken en deze nog schrijven ook.

Rens Bod is hoogleraar cognitiewetenschappen aan de University of St Andrews en uhd Language and Computation aan de UvA.

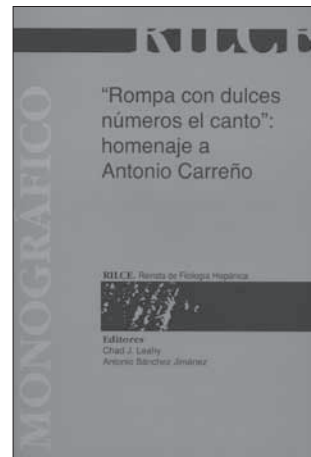

**Representation Matters: (Re)
Articulating Collective Identities
in a Postcolonial World**

Anette Hoffmann &
Esther Peeren (red.)
Rodopi: Amsterdam &
New York, 2010

Hoewel de termen “representatie” en “identiteit” uit de mode geraakt lijken te zijn in de 21ste eeuw, laat de essaybundel *Representation Matters* zien dat ze nog steeds van groot belang zijn in de strijd om sociale, politieke en culturele erkenning van gemarginaliseerde gemeenschappen in de postkoloniale wereld. Aan de hand van case studies uit verschillende delen van de wereld stellen de essays herformuleringen voor van prominente theoretische concepten als hybriditeit, insulariteit, ubuntu en oriëntalisme; een meer relationele articulering van collectieve identiteit; en een strategisch gebruik van traditie, oorsprongsgeschiedenissen en ideeën van indigeniteit.

Esther Peeren is universitair docent Literatuurwetenschap.

**“Rompa con dulces números el
canto”: homenaje a Antonio
Carreño**

Chad J. Leahy & Antonio
Sánchez Jiménez (red.)
Servicio de Publicaciones de la
Universidad de Navarra:
Navarra, 2010

Deze feestbundel eert emeritus hoogleraar Antonio Carreño, een van de voornaamste onderzoekers op het gebied van de Spaanse literatuur uit de Gouden Eeuw. De auteurs zijn vrienden en studenten van Carreño en zijn het beste van de Noord-Amerikaanse en Spaanse hispanistiek. De artikelen onderzoeken diverse thema's en auteurs uit de Gouden Eeuw: van Cervantes en transatlantische betrekkingen in zeventiende-eeuwse Spaanse literatuur tot de conventies van het Spaanse pastorale genre. Het is kortom een gevarieerde bundel die de onderwerpen bestudeert die Carreño zelf na aan het hart lagen.

Antonio Sánchez Jiménez is universitair docent Spaanse letterkunde.

**Voortgangsrapportage
Aanvalsplan Laaggeletterdheid
over het jaar 2009**

Folkert Kuiken
Cinop: 's-Hertogenbosch, 2010

Anderhalf miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen en schrijven. Een aantal van hen is daardoor onvoldoende toegerust voor de eisen van de moderne kenniseconomie. Bovendien kan laaggeletterdheid een bron zijn van sociale en economische uitsluiting. Met het Aanvalsplan Laaggeletterdheid 2006-2010 heeft de Nederlandse regering de ambitie om dit probleem aan te pakken. In de voortgangsrapportage over 2009 wordt aangegeven in hoeverre we daar met nog één projectjaar voor de boeg tot nu toe in geslaagd zijn.

Folkert Kuiken is bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal vanwege de gemeente Amsterdam.

De glinsterende geest

Wetenschap wordt bedreven binnen de muren van de universiteit, de vruchten van de wetenschap mogen gelukkig ook daarbuiten worden geplukt. Wetenschappers, ook die van de Faculteit der Geesteswetenschappen, zijn regelmatig in het nieuws. Omdat hun onderzoek interessante en soms direct toepasbare resultaten heeft opgeleverd, of om vanuit hun expertise actuele ontwikkelingen te becommentariëren. Deze rubriek biedt een (onvolledig) overzicht van berichten in en optredens voor de media. De redactie roept alle geesteswetenschappers op zelf melding te maken van nieuwsberichten en mediaoptredens via nieuws-fgw@uva.nl.

Een gouden elftal met zwarte randjes

In *Voetbal International* van 20 oktober een artikel over onder meer de Hongaarse voetballer Ferenc Puskás, sterspeler in 'de wedstrijd van de eeuw': Engeland-Hongarije op 25 november 1953 in het Wembley-stadion. Tijdens dit 'voetbal van een andere planeet' schiet Hongarije maar liefst 35 keer op doel en Engeland slechts 5 keer; het werd uiteindelijk 6-3. Een halve eeuw later ging men bij een lezing in Utrecht in op de opkomst en ondergang van het 'Gouden Elftal'. László Marác, universitair docent Oost-Europese studies, sprak bij die gelegenheid over de jaren vijftig in Hongarije, een

bepaald grimmige tijd. 'Onder de communisten zaten honderdduizenden Hongaren gevangen. In de gloriejaren van het Gouden Team van Puskás werden tweeduizend mensen geëxecuteerd.'

Archieven en de rechtstaat

In het *Nederlands Dagblad* van 10 november een bericht over de bezuinigingen voor diverse regionale archieven. Alleen op het Nationale Archief

(het archief van het Rijk) wordt niet bezuinigd. Inmiddels heeft de Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland (BRAIN) een brief hierover gestuurd naar Halbe Zijlstra, staatssecretaris OCenW. Theo Thomassen, hoogleraar Archiefwetenschap, deelt de bezorgdheid van BRAIN. 'Als burgers geen mogelijkheid hebben de overheid te controleren, komt de rechtstaat in gevaar.' Thomassen noemt de commissie-Davids als voorbeeld. 'Daarvoor zijn talloze stukken van buitenlandse zaken onderzocht. Maar controle door burgers kan ook plaatsvinden op kleine schaal zoals door bouwvergunningen in te zien of beslissingen van de lokale overheid te achterhalen. Dat wordt nog wel eens vergeten.'

Mediahypes ontstaan door angstgevoelens

In *Elsevier* van 30 oktober een overzicht van de vele mediahypes in de twintigste eeuw, van vliegende schotels en zure regen tot de 'loverboys' van nu.

In het artikel gaat Peter Vasterman, universitair docent Media en Cultuur, nader in op het fenomeen mediahype. Bij mediahypes spelen basale psychische factoren een rol en ze ontstaan als ze een gevoelige snaar bij het publiek raken: 'angst voor de veiligheid van onze kinderen en voor onze gezondheid of voor de bedreiging van het eigen territorium.' Om deze reden keren wilde dieren en 'de vreemdeling' nogal eens terug in de moderne sagen, zoals in Nederland de Marokkanen en zigeuners nogal vaak figureren in mediahypes.

Johan Derk van der Capellen: klassiek republiek

In de *Stentor/Zwolse Courant* van 23 oktober een artikel over Johan Derk van der Capellen, auteur van het beroemde pamflet 'Aan het volk van Nederland' uit 1781. Wyger Velema, bijzonder hoogleraar Geschiedtheorie en geschiedenis van de geschiedschrijving (Jan Romein-leerstoel), stelde in een lezing dat Van der Capellen pas ver in de twintigste eeuw werd erkend als sleutelfiguur in de overgang van het ancien régime naar het negentiende-eeuwse liberalisme en later de twintigste-eeuwse democratie. Volgens Velema was Van der Capellen een klassiek republiek, omdat hij geloofde dat macht

corrumpeert en dat erfelijke leiders hun politieke macht koste wat kost willen versterken, als het moet over de rug van het volk. In een andere lezing noemde **Niek van Sas**, hoogleraar Geschiedenis na 1750, het wonderlijk dat Van der Capellen niet verantwoordelijk is gehouden voor het anoniem verschenen pamflet, vooral omdat hij de aandacht wel erg op zichzelf vestigde. Intrigerend is volgens Van Sas vooral de manier waarop Van der Capellen zijn persoonlijke belangen - de baron was lid van de bezittende klasse - heeft gecombineerd met die van de staat en de natie.

Mulisch: subliem gemaskeerde onzekerheid

In *De Volkskrant* van 1 november aandacht voor het overlijden van Harry Mulisch, met een reactie van **Thomas Vaessens**, hoogleraar Moderne Nederlandse

letterkunde. Vaessens prijst Mulisch als een groot en betrokken schrijver met een weergaloos ambitieus oeuvre, een autodidact pur sang. Vaessens vindt Mulisch ook een ontroerende schrijverspersoonlijkheid: 'Er zit een subliem gemaskeerde onzekerheid in dat oeuvre, die je ook ziet in de manier waarop Mulisch zich als schrijver presenteerde: alles was gemodelleerd naar het sjabloon van de Grote Schrijver: de kleding, de studeerkamer, de pose.' Mulisch ontving het eerste exemplaar van *De revanche van de roman*, Vaessens' studie over hedendaagse auteurs die zich engageren - zoals Mulisch deed in vooral de jaren zestig en zeventig. 'Ik weet niet of Mulisch zich realiseerde dat het voor schrijvers van nu wat moeilijker is om als morele en intellectuele autoriteit gezien te worden. Waarom zou hij ook? Iemand die de luister van een zo rijk verleden met zich meedraagt, loopt ook in een veranderde wereld niet verloren.' Ook in *NRC Handelsblad* van 1 november een reactie van Vaessens. Harry 'ik ben de Tweede

Wereldoorlog' Mulisch was volgens Vaessens ook de Nederlandse literatuur: 'Vijftig jaar lang is Mulisch onze typische schrijver geweest, en daarmee heeft hij een erg belangrijke rol vervuld.' Vaessens ziet Arnon Grunberg die rol nog wel overnemen.

Het Marilyn Monroe-syndroom

In *Hoe?Zo!* van 20 september vertelt **Gemma Blok**, universitair docent Geschiedenis, over vrouwen en psychiatrie. Vrouwen worden traditioneel gezien als

geestelijk zwakke wezens die hysterisch en theateraal gedrag als huilen en schreeuwen vertonen. Blok wijst erop dat veel hedendaagse ziektebeelden ook vroeger al voorkwamen, zij het in andere benamingen. Zo stond wat men nu burn-out noemt in de negentiende eeuw bekend als neurastemie of zenuwzwakte. 'Burn-out heeft een voor onze tijd meer heroïsche connotaties: je hebt zó hard en goed gewerkt, dat je bent opgebrand. Dat werd overigens ook gezegd over mannen met neurastemie. Neurastemie bij vrouwen echter werd gerelateerd aan hun apathische, ziekelijke aard. Nu wordt een burn-out bij een vrouw juist gerelateerd aan haar drukke baan.' Blok stelt dat psychiaters ondanks hun professionaliteit een genderonderscheid maken bij diagnoses. 'Bij mannen denken ze vaak aan een antisociale persoonlijkheidsstoornis, verslaving of autisme, terwijl bij vrouwen borderline, depressie of angststoornis voor de hand ligt. Psychiaters zijn ook maar mensen.' Mannelijke psychiaters hebben volgens Blok niet altijd oog gehad voor vrouwspecifieke oorzaken voor depressie, zoals seksueel misbruik - ook wel bekend als het 'Marilyn Monroe-syndroom' omdat de actrice onderdoor ging aan haar nare jeugdervaringen met haar stiefvader. Voor dergelijke trauma's was tot de opkomst van de vrouwenhulpverlening weinig aandacht.

Dubbele nationaliteit: tulpenfestival in de VS

In *Trouw* van 23 oktober een opiniestuk van **James Kennedy**, hoogleraar Nederlandse geschiedenis, over dubbele nationaliteiten, naar aanleiding van het

beleid van het nieuwe kabinet om het Nederlanderschap enkel aan immigranten toe te kennen als zij afstand doen van hun eigen nationaliteit. Kennedy zet vraagtekens bij deze maatregel. Volgens hem kun je je geboorteland nooit verloochen en als je naar een ander land bent verhuisd, zoals hij in zijn geboortedorp Orange City zag, 'We hadden jaarlijks een tulpenfestival met klompdans en dan waren alle huizen in de winkelstraat versierd met Nederlandse geveltjes. Ook al hadden ze de Nederlandse nationaliteit niet meer, de inwoners zijn er trots op dat er Nederlands bloed in hun aderen stroomt.' Volgens Kennedy is een paspoort meer dan zomaar een papiertje: 'het is een weloverwogen keuze voor een land, zijn grondwet en cultuur'. Verder betwijfelt hij of het afdwingen van een enkelvoudige nationaliteit de integratie bevordert. 'Uiteindelijk zijn de werk- en leefomgeving meer bepalend voor het succes van integratie dan al of niet behoud van een paspoort. Het afschaffen van dubbele of meervoudige paspoorten is volgens mij een zwaktebod.'

P&O-nieuws

In dienst

per november 2010 (aanvulling op eerdere Nieuwsbrief)

dhr. Frans Adriaans MSc, onderzoeksmedewerker departement Mediastudies
 mw. Jkvr. Sylvia Alting van Geusau, student-assistent cg Theaterwetenschap
 mw. Fiep van Bodegom, student-assistent lsg Algemene literatuurwetenschap
 mw. Anik Fournier, promovendus ASCA / cg Mediastudies
 dhr. Jelle Groen, student-assistent lsg Algemene literatuurwetenschap
 mw. Ammeke Kateman B, promovendus ICG / cg Religiestudies
 dhr. Kasper van Kooten BA, student-assistent cg Muziekwetenschap
 dhr. Sebastian Mokross, student-assistent, departement Wijsbegeerte
 mw. Seda Muftugil, promovendus ASCA / lsg Arabische taal en cultuur
 mw. Charlotte van Oostrum, student-assistent lsg Algemene literatuurwetenschap
 dhr. Tymen Peverelli, student-assistent onderwijsinstituut GARS
 mw. Mirka van Renswoude, student-assistent ITTA
 dhr. Jelmer Scheringa BA, student-assistent cg Archeologie
 mw. Marta Sznajder, student-assistent cg Logic and Language
 mw. Nina van der Voet BA, student-assistent cg Archeologie
 dhr. Matthijs Westera MA, promovendus ILLC / cg Logic and Language
 mw. Lisa Wiersma, student-assistent cg Kunstgeschiedenis

Uit dienst

per november 2010
 mw. drs. Laura Hoff, onderwijs-/ onderzoeksmedewerker, departement GARS, in dienst 01.11.2008
 dhr. drs. Gideon Borensztajn, promovendus ILLC, in dienst 01.05.2007
 dhr. drs. Marcel Giezen, promovendus ACLC, in dienst 01.09.2007
 mw. dr. Antoinette Huijbers, onderzoeker cg Archeologie, in dienst 01.11.2006
 mw. Marlene Spoerri MA, promovendus ICG, in dienst 01.09.2006

25 Jaar dienstjubileum

per december 2010

dhr. prof. dr. Lex Bosman, hoogleraar Geschiedenis van de bouwkunst, in dienst 01.06.2007

Promoties

15 december

Promotie: dhr. mr. G.J. Weimann (Gunnar), departement Taal- en Letterkunde, ASCA
 Titel: *Islamic Criminal Law in Northern Nigeria Politics, Religion, Judicial Practice*
 Promotor: dhr. prof. dr. Ruud Peters
 Locatie: Agnietenkapel. Aanvang: 10.00 uur

16 december

Promotie: mw. C. Andone (Corina), departement Neerlandistiek, ASCA
 Titel: *Maneuvering Strategically in a Political Interview. Analyzing and evaluating responses to an accusation of inconsistency.*
 Promotor: dhr. prof. dr. Frans van Eemeren
 Locatie: Agnietenkapel. Aanvang: 10.00 uur

16 december

Promotie: dhr. B. Amjarso (Bilal), departement Neerlandistiek, ASCA
 Titel: *Mentioning and then refuting an anticipated counterargument. A conceptual and empirical study of the persuasiveness of a mode of strategic manoeuvring*
 Promotor: dhr. prof. dr. Frans van Eemeren
 Locatie: Agnietenkapel. Aanvang: 12.00 uur

24 december

Promotie: mw. C.H. Devid (Cynthia), departement Neerlandistiek, ICG
 Titel: *Wan Bon - Wan Sranan - Wan Pipel. Robin 'Dobru' Raveles. Surinamer, dichter, politicus 1935-1983*
 Promotor: dhr. prof. dr. Michiel van Kempen
 Locatie: Aula. Aanvang: 13.00 uur

De mythe van de grachtengordel. Amsterdamse stadsuitbreidingen in de 17^e eeuw

Is de Amsterdamse grachtengordel in de 16^e en de 17^e eeuw wel als een eenheid ontworpen en aangelegd? Of is dit slechts een mythe? Met Lex Bosman, Ed Taverne, Jaap Evert Abrahamse en Maurits de Hoog.
 Vrijdag 10 december, 15.00-18.00 uur

Mystieke bomen

In deze laatste Kanvas-Najaarslezing ontraadselt Henk van Os het aan Geertgen tot St. Jans toegeschreven mystieke schilderij *De boom van Jesse*.
 Maandag 13 december, 13.00-14.00 uur

Laat het maar gezegd zijn! Over de strafrechtelijke onschendbaarheid van Kamerleden

Kamerleden moeten niet alleen in, maar ook buiten het parlement alles kunnen zeggen wat ze willen, betoogt staatsrechtjurist Remco Nehmelman. Dit hoort bij een goed functionerende democratie en het voorkomt dat er gevaarlijke onderstromen ontstaan. Met Rob Nehmelman, Kasper Tonsberg Schlie, Jean Tillie en Shirley Haasnoot.
 Maandag 13 december, 17.00-19.00 uur

De vernedering van Rusland

Een publiek interview met Orlando Figes over de Krimoorlog (1853-1856) naar aanleiding van zijn nieuwste boek.
 Maandag 13 december, 20.00-22.00 uur

Schrijvende vrouwen

Wat gebeurt er wanneer we een louter vrouwelijke lijn door de Nederlandse en Vlaamse literatuur zouden trekken? Boekpresentatie van *Women's Writing from the Low Countries*. Met Saskia de Vries, Lia van Gemert, Thony Visser, James Kennedy en Joyce Goggin.
 Dinsdag 14 december, 17.00-19.00 uur

Brave burgers gezocht

Hoe ver kan de overheid gaan met burgers voor haar karretje te spannen, en hoe braaf zijn die burgers eigenlijk? Een debat rondom de verschijning van het boek *Brave burgers gezocht. De grenzen van een actievoerende overheid*. Met o.a. Evelien Tonkens, Willem Trommel en Ruben Maes.
 Woensdag 15 december, 20.00-22.00 uur

Wat kunnen wij leren van de geschiedenis van kinderarbeid?

Laatste debat in de reeks *Werkers van de Wereld* die wordt georganiseerd in het kader van het 75-jarig bestaan van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis.

Donderdag 16 december, 17.00-19.00 uur

Meer informatie en aanmelden:

www.spui25.nl

Programma onder voorbehoud.

BIJZONDERE COLLECTIES

Maak de Zondag Bijzonder

12 december

Rondleiding door de tentoonstelling

'Wereldverbetersaars!'

14.30 uur, vooraf aanmelden

Wereldverbetersaars! 75 jaar IISG.

T/m 30 januari

De belangrijkste en opmerkelijkste documenten van maatschappelijk activisme die de afgelopen 75 jaar door het IISG zijn verzameld zijn voor het eerst te zien. Zo zijn de enige bewaard gebleven handgeschreven pagina van het *Communistisch Manifest* van Marx, boeken van de Rote Armee Fraktion uit de Stammheim-gevangenis, actieaffiches uit de hele wereld en veel meer belangrijk historisch materiaal tentoongesteld.

www.bijzonderecollecties.uva.nl

Allard Pierson Museum

Alexanders Erfenis. Grieken in Egypte.

T/m 20 maart

Alexander de Grote (356 - 323 v. Chr.) veroverde in 11 jaar het gebied tussen Griekenland, Egypte en India. Hij is een van de grootste veroveraars uit de wereldgeschiedenis. Hoewel zijn rijk na zijn dood snel uit elkaar viel, was de wereld niet meer hetzelfde. Eeuwenoude structuren waren doorbroken.

Hij bracht elementen uit de westerse cultuur naar het oosten en omgekeerd elementen uit de oosterse cultuur naar het westen. De tentoonstelling 'Alexanders Erfenis' gaat over deze wederzijdse invloed en (culturele) versmelting van volkeren.

'Alexanders Erfenis' richt de aandacht op

Egypte omdat Alexanders erfenis daar de meeste en duidelijkste sporen heeft achtergelaten. De door de Grieken gevestigde dynastie in Egypte, het Ptolemaeënrijk, bleef bestaan tot 30 v.Chr. Toen verloor de laatste farao van de dynastie, de legendarische Cleopatra, haar macht aan de Romeinen. Maar Alexanders erfenis ging daarmee niet verloren en drukte zijn stempel op het Romeinse Rijk en daarmee op Europa. De baanbrekende resultaten die in Egypte na zijn dood op vele terreinen werden bereikt, vormen een erfenis waar wij nog dagelijks van profiteren. De tentoonstelling 'Alexanders Erfenis' laat dit zien aan de hand van originele voorwerpen uit de periode na de dood van Alexander.

Het Allard Pierson Museum organiseert een lezingenreeks met verschillende specialisten. De lezingen zijn gratis toegankelijk voor bezoekers van het museum, reserveren is niet mogelijk. De lezingen beginnen om 14.00 uur, duren twee keer drie kwartier en vinden plaats in de Nina van Leerzaal van het museum.

www.allardpiersonmuseum.nl

Illustere School

Lezingenreeks 'Universiteit en samenleving'

Op dinsdag 11, 18 en 25 januari organiseert de Illustere School een lezingenreeks onder de titel 'Universiteit en samenleving'. In de drie lezingen staat steeds een ander aspect centraal van de verhouding tussen de UvA en de stad, met een historische component. Spreker is dr. Peter Jan Knegtmans, universiteitshistoricus van de UvA.

Studenten en de stad

Op 11 januari is het thema 'Studenten en de stad'. Studenten maken al eeuwenlang deel uit van de stad maar de manier waarop zij zich manifesteren, verandert door de tijd heen. Tot circa 1960 was Amsterdam eerder een grote stad met studenten, studenten waren vooral zichtbaar door hun culturele uitingen. Na 1960 waren ze nadrukkelijk aanwezig door bezettingen en demonstraties. Vandaag de dag is Amsterdam een studentenstad met meer dan zestigduizend studenten aan twee universiteiten en een groot aantal beroepsopleidingen in allerlei soorten en maten. Studenten onderscheiden zich niet meer zoals vroeger van de overige jongeren in de stad, maar hun rol is niet minder groot.

De UvA in de oorlogsjaren

De lezing op 18 januari gaat over de UvA in de oorlogsjaren. Op de keuzes waartoe de bezetter keer op keer dwong, was de Amsterdamse universitaire gemeenschap niet voorbereid. Moest de ariërvklaring worden getekend? Mocht men laten passeren dat de Joodse personeelsleden uit hun functie werden gezet en dat er een numerus clausus kwam voor Joodse studenten? Hoe moest men zich opstellen bij het ontslag van anti-Duitse collega's? Bij het verbod van de studentenbladen? Dat studenten hun studie slechts mochten voortzetten na het tekenen van een loyaliteitsverklaring? De universiteit bleek een uiterst kwetsbare organisatie.

De publieke functie van de universiteit

Op 25 januari spreekt Knegtmans over de verhouding met Amsterdam. Toen de UvA nog geheel door de gemeente werd bekostigd, was de universiteit er sterk van doordrongen dat zij haar bestaan moest legitimeren. Hoogleraren gaven publiekslezingen over hun vakgebied, maar zij deden ook onderzoek in opdracht van of in samenwerking met de stad of derden. In de tijd dat de Universiteit van Amsterdam nog geheel door de gemeente werd bekostigd, was de universitaire gemeenschap er sterk van doordrongen dat zij haar bestaan moest legitimeren. Zij was niet voor niets de eerste met een economische en met een politiek-sociale faculteit. Hoogleraren gaven publiekslezingen over hun vakgebied, maar zij deden ook onderzoek in opdracht van of in samenwerking met de stad of derden. Ook het bedrijfsleven was en is opdrachtgever. Ieder had en heeft hierbij zijn eigen drijfveren. Voor pedagogen en sociaal geografen was de stad een laboratorium. Anderen streefden naar de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen of betere voeding voor de bevolking. En net als nu was vroeger ook de vraag of dit wel een taak was van de universiteit. Moest zij zich niet toeleggen op het onderwijs en op fundamenteel onderzoek? Ook vroeger leefde de vraag of dit de taak was van de universiteit.

- Data: 11, 18 en 25 januari
- 19.30-21.00 uur
- P.C. Hoofthuis, Spuistraat 134, zaal 1.04
- Toegang gratis voor studenten en medewerkers
- Aanmelding is verplicht
- Aanmelding via illustereschool-fgw@uva.nl, o.v.v. titel en datum van de lezing(en), naam, studentnummer/afdeling en faculteit

The Making of the Humanities II

Eind oktober vond het tweede internationale congres plaats onder de titel: The Making of the Humanities. Doel van de congresreeks: het tot stand brengen van een vergelijkende geschiedenis van de alfawetenschappen. In het eerste congres in 2008 stond de vroegmoderne tijd centraal (1400-1750), in 2010 de periode 1600-1900. Prof. dr. Rens Bod (Logica en taal filosofie), dr. Jaap Maat (Logica en taal filosofie) en dr. Thijs Weststeijn (Kunstgeschiedenis van de nieuwere tijd) namen gezamenlijk het initiatief.

Bod: ‘Het gaat ons niet om een canon, maar om een vergelijkende geschiedschrijving van de alfawetenschappen en hun onderlinge wisselwerking. De overlap in de periode tussen het eerste en tweede congres garandeerde een zekere continuïteit en relatie, en bood veel nieuws omdat vroegmoderne historici zelden communiceren met historici van de moderne tijd. Er waren meerdere papers die de hele periode 1600-1900 dekten, bv. de invloed van de retorica in deze periode - van Hobbes tot Nietzsche, alsook Joep Leerssens invited paper over de filologie van de 17e tot de 19e eeuw. Kortom, in de eerste conferentie wisten we geesteswetenschappers van verschillende disciplines bij elkaar te brengen, in de tweede conferentie ook nog eens van verschillende perioden, en al deze geesteswetenschappers kwamen met elkaar in gesprek.’

Tijdens het tweede congres werden de proceedings gepresenteerd van het eerste congres, eveneens getiteld *The Making of the Humanities*. ‘In het eerste congres vielen zowel de verscheidenheid als de (verrassende) eenheid van de alfawetenschappen op. Het bevestigde echter ook het idee dat de discussie over betekenis en positie ervan in de kinderschoenen staat.’

Het tweede congres maakte duidelijk dat Giambattista Vico de centrale figuur was in Europa in de periode 1600-1900. ‘Hij is de sleutelfiguur en scharnier van vroegmodern

naar modern in vrijwel alle humaniora (met weliswaar enkele belangrijke uitzonderingen zoals de taalkunde en de musicologie). Verder is de invloed van de bètawetenschappen op de ontwikkeling van de 19e eeuwse geesteswetenschappen zeer groot gebleken (vooral de vergelijkende anatomie, verrassend genoeg). Daarnaast zijn de alfawetenschappen uit India, het Ottomaanse rijk en China uitgebreid aan bod gekomen in dit congres: het eurocentrisme van de eerste conferentie is vaarwel gezegd. Er waren papers met fascinerende titels als: ‘The Oriental Origins of Orientalism: The Case of Dimitrie Cantemir’, ‘The Middle Kingdom in the Low Countries: Early Dutch Sinology’ en ‘Is there Progress in the Humanities?’.

Het congres was in vele opzichten grensoverschrijdend: wetenschappers keken over de reguliere grenzen van een periode heen, over de grenzen van hun vakgebied, over de grenzen van hun eigen methodische invalshoeken en over geografische begrenzing. ‘Die verruiming en de contacten die daarbij horen, zijn een bron voor nieuwe inzichten.

Mooi voorbeeld was bijv. Ingrid Rowlands paper over de geschiedenis van het zeventiende-eeuwse museum in Rome van de Jezuïet Athanasius Kircher, dat in de negentiende eeuw werd ontmanteld. Dat museum probeerde alle kennis uit alle wetenschappen te integreren. Interessant is om te zien hoe er in de loop van de vroegmoderne tijd en vervolgens in de moderne tijd met zo’n museum werd

De Nieuwsbrief Geesteswetenschappen is een uitgave van het Dagelijks Bestuur van de Faculteit der Geesteswetenschappen.

Nr. 134, december 2010

Archief

www.hum.uva.nl/nieuwsbrief

Eindredactie

Mas Fopma

Wouter Bok (student-assistent)

tel. 020-525 3761

nieuws-fgw@uva.nl

Verspreiding en abonnementen

nieuws-fgw@uva.nl

Deadline kopij voor Nieuwsbrief 135

12 januari 2011

Vormgeving

www.crasborn.nl

Foto's

Eduard Lampe

omgegaan, en waarom het is ontmanteld (ondermeer door de specialisatie van de 19e eeuwse disciplines die geen ruimte meer gaven aan zo’n interdisciplinaire opzet).’

‘Tijdens de conferentie was er duidelijk sprake van *community building*, en bleek er een sterke behoefte om de volgende conferentie buiten Nederland te organiseren, samen met collega’s uit de VS en Europa. Dan zal de periode 1850-2000 (“from modern to postmodern”) centraal staan. Daarnaast zullen er thematische onderwerpen aan de orde komen die periode-onafhankelijk zijn, zoals *Methodologies in the Humanities*, en *Pattern-searching versus Pattern-rejecting Traditions in the Humanities*. Na 2012 gaat de conferentie waarschijnlijk de oceaan over.’

Ondertussen heeft het onderwerp van de conferentie tevens een plaats verworven in het onderwijs, zoals binnen het Huizinga Instituut voor Cultuurgeschiedenis en het Descartes Centre (Universiteit Utrecht). Afgelopen maand is zelfs de eerste overzichtsgeschiedenis van de geesteswetenschappen van de pers gerold: *De Vergeten Wetenschappen: Een geschiedenis van de humaniora*, van de hand van Rens Bod.

Mas Fopma